

دوشنبه ۸ دی ۱۴۰۴ شماره ۸۹۲۳

irannewspaper

کلیات بودجه؛ کاستی ها و قوت ها

امیر توکی رودی
عضو کمیسیون
صنایع

رسالت مجلس در قبال لایحه بودجه ۱۴۰۵، نظارت و اصلاح ضعف های موجود در لایحه است و این دو بدون تعامل سازنده بین مجلس و دولت ممکن نیست. البته نمایندگان صاحب نظر هستند، می تواند به غنا و رفع ضعف های بودجه کمک کند. انتقاد نمایندگان همخوان نبودن نرخ تورم و عدد افزایش حقوق است؛ زیرا تورم بالا سفره مردم را کوچک تر و محدود تر می کند و نمی توان کاملاً امیدوار بود افزایش ۲۰ درصدی حقوق، به علاوه دیگر پرداخت های یارانه ای، جبران این تورم باشد.

البته مشخص است که بیش و پیش از مبنای افزایش حقوق باید مدیریت تورم در دستور کار باشد و برای مسائل تورم زایی همچون کمبود ارز و ورودی ها و خروجی های بودجه نقشه راه مشخصی ترسیم کنیم. از جمله راهکارهایی که می توان برای تقویت منابع درآمدی بودجه در نظر داشت، توسعه تجارت با کشورهای همسایه است تا از مسیر صادرات کالا برای کشور ارزآوری حاصل شود. این در حالی است که در همه سال های گذشته غیر از یک نگاه سطحی و شعارزده، هرگز نتوانسته ایم با کشورهای همسایه رابطه تجاری تنگاتنگی داشته باشیم. بنابراین برای ایجاد بودجه ای موفق، باید برای سیاست گذاری و دیپلماسی اقتصادی کشور هم برنامه هایی در نظر بگیریم. به رغم همه اینها، در یک نگاه منصفانه به لایحه بودجه، این سند مالی نقاط قوتی هم دارد؛ یکی از این نقاط قوت، هدف گذاری های راهبردی و مشخص شده برای تکمیل پروژه های زیرساختی است. منظور از پروژه های زیرساختی، پروژه هایی است که سال ها مورد فراموشی واقع شده بودند. تکمیل کریدور شمال-جنوب و محور چاپهار از جمله این پروژه هاست. فراموش کنیم که اگر از اقتصاد دریا محور و بندر چاپهار به عنوان هاب دسترسی به افغانستان و کشورهای عضو CIS، یعنی کشورهای محصور در خشکی سخن بگوییم و از آن به عنوان برگ برنده برای تقویت ظرفیت تجاری با چین، روسیه و کشورهای همسایه استفاده کنیم، یکی از الزامات آن تکمیل کریدور چاپهار است که بر اساس کنترل تورم دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۵ می بایست از محل فاینانس از کشور چین تکمیل شود. این پروژه ها حتماً قابل دفاع بوده که در کنار آن لازم است به تأمین فاینانس پروژه های انتقال آب بویژه به استان های شرقی کشور هم توجه داشته باشیم. این استان ها برخوردار از ظرفیت ویژه معدنی هستند که با توجه به تغییرات اقلیمی، می بایست آب پایدار برای این طرح ها و دیگر پروژه های این استان ها تأمین شود تا در خدمت رشد اقتصادی و درآمدزایی برای کشور قرار گیرند.

پس از دفاع رئیس جمهوری از کلیات بودجه، «ایران» لایحه دولت را با نمایندگان به بحث گذاشت

بودجه از نگاه مجلس

گزارش

همراه خوارزمی

گروه سیاسی

کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۵ روز گذشته در حالی از سوی رئیس جمهوری مسعود پزشکیان مورد دفاع قرار گرفت که کمیسیون تلفیق بودجه علی رغم قرائت گزارش اولیه خود از نتیجه بررسی لایحه، خواستار در اختیار داشتن فرصت بیشتری برای بررسی کلیات بودجه شد. درخواستی که رئیس مجلس با آن موافقت کرد و در نتیجه رأی گیری درباره کلیات به جلسه علنی صبح سه شنبه مجلس احاله شد. نطق ها و تذکرات نمایندگان اما حمایت از آن دارد که لایحه بودجه به دلیل تفاوت نگرش بخشی از مجلس با دولت درباره ملاحظات و ضرورت های کشور، محدودیت های حاکم بر منابع

درآمدی قابل تحقق و پایدار و به همین دلیل تلاش دولت برای نوشتن بودجه واقع گرایانه ای که به سمت کسری نرود، با انتقاداتی مواجه است؛ انتقاداتی که نقطه مشترک و کانونی شان چرایی افزایش ۲۰ درصدی حقوق است در مقابل اصرار نمایندگان برای افزایش حقوق متناسب با تورم.

حتی محمد باقر قالیباف رئیس مجلس هم هنگام تعیین مهلت ۴۸ ساعته برای بررسی های بیشتر کمیسیون تلفیق این گونه موضع گرفت که «معیشت مردم و موضوع افزایش ۲۰ درصدی حقوق کارمندان و مسائل مربوط به کارکنان دولت از اهمیت بالایی برخوردار است، بویژه با توجه به اینکه در سال های گذشته این فاصله ها جبران نشده است. انتظار می رود عزیزان ما در کمیسیون تلفیق به این موضوعات توجه ویژه داشته باشند.» به نظر می رسد دولت چنان بود که مجبئی توسعی، سخنگوی کمیسیون تلفیق در توضیحاتی پیرامون لایحه مدعی شد

هم داستان اند اما کمتر نماینده ای است که در پاسخ به این سؤال که منابع مورد نیاز این افزایش باید از کجا تأمین شود و اینکه آیا افزایش حقوق و دستمزد بدون پشتوانه درآمدی به خلق پول و تورم منتهی نمی شود، پاسخی مبتنی بر راهکارهای جایگزین مشخص بدهند. از سوی دیگر، مسأله حقوق به عنوان راه حل حفظ معیشت مردم در مقابل اذهان را به خود مشغول داشته که کمتر کسی به این نکته توجه می کند که دولت بنا دارد با جلوگیری از کسری بودجه و تورم از محل کاهش هزینه ها و ایجاد درآمدهای مالیاتی، منابع مورد نیاز برای تقویت حمایت های معیشتی را گرد آورد و تأمین نیازهای اقشار کم درآمد در حوزه خوراک، سلامت و آموزش را بهبود بخشد.

نگاه انتقادی به لایحه بودجه تقدیمی دولت چنان بود که مجبئی توسعی، سخنگوی کمیسیون تلفیق در توضیحاتی پیرامون لایحه مدعی شد

که دولت هیچ پیش بینی در لایحه بودجه برای وام ازدواج و فرزندآوری نکرده است؛ اظهار نظری که غلامرضا تاجگردون رئیس کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۵ را ملزم کرد در واکنش به خبر حذف وام ازدواج و فرزندآوری در بودجه بگوید، دولت سهمی برای تسهیلات تکلیفی، اشتغال زایی و حمایتی در بودجه سال آینده دیده است. اعدادی در این بخش ها پیش بینی شده، اما فعلاً در مرحله بررسی های کلان هستیم.

فارغ از این قال ومقال ها، روز گذشته در کریدورهای پیرامونی صحن مجلس که به دلیل مشغول بودن وکلای مردم به بررسی کلیات لایحه بودجه در کمیسیون تلفیق و دیگر کمیسیون های تخصصی، خلوت تر از همیشه بود، دیدگاه نمایندگان حاضر در درباره نقاط قوت و ضعف بودجه و نکاتی که به باور آنها باید در بودجه مورد توجه قرار گیرد، جویا شدیم.

اما نکته ای که وجود دارد و امروز همه بر آن اذعان دارند، این است که دولت با فشارهای بسیاری هم از محل تحریم، تبعات جنگ و دیگر مسائل غیرمترقبه مواجه است. اما با علم به وجود این مشکلات، این توقع وجود دارد که از منابع موجود در بودجه برای افزایش حقوق ها در نظر گرفت تا این افزایش متناسب با تورم پیش بینی شده باشد. در مجموع امیدواریم با اصلاح کلیات بودجه این دسته از نگرانی ها مرتفع شده و تغییراتی به نفع افزایش قدرت خرید مردم اعمال شود.

می تواند تا حدودی جبران کننده پیامدهای تورم برای خانوار باشد. اما برخی نمایندگان هم معتقد هستند حقوق بگیران خواه ناخواه با واقعیت اثر افزایش مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر ارائه کالا و خدمات بر هزینه هایشان مواجه خواهند شد. بنابراین، این دسته از نمایندگان، نگاه دیگری داشته و بر این نظر هستند که معافیت های مالیاتی حقوق و دستمزد ها در لایحه دولت به آن اشاره و تصریح شده، نمی تواند جبران کننده باشد.

مسأله افزایش قدرت خرید مردم

علی کشوری
سخنگوی
کمیسیون اصل ۹۰

یکی از مسائل مورد انتقاد نمایندگان درباره لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ افزایش صرفاً ۲۰ درصدی حقوق است. البته طراحان بودجه معتقدند پیش بینی های حمایتی و معیشتی دیگر در لایحه بودجه مانند معافیت مالیاتی حقوق های کمتر از ۴ میلیون تومان و تلفیق نگرش مالیات بر ارزش افزوده با کالاهای اساسی در سبد معیشت خانوار،

همراهی دولت و مجلس ضروری است

روح الله
لنگ علی آبادی
عضو فرا کمیسیون
ورزش

رئیس جمهوری در سخنان خود خطاب به نمایندگان، بخش های مختلف و نقاط قوت و ضعف بودجه را تشریح کرد. اما آنچه از متن و دیگر جزئیات لایحه بودجه برمی آید، این است که این لایحه توانایی چندانی برای مهار شدید و جدی تورم را ندارد. این مسأله ای است که خود دولت هم بر آن اذعان دارد و تأکید می کند که کاهش تورم مزمن، به سهولت امکان پذیر نیست. در همین شرایط مسأله افزایش ۲۰ درصدی حقوق کارکنان و بازنشستگان مطرح است و به دنبال آن خدماتی که می بایست برای مردم تأمین شود.

واقعیتی که خود دولت هم به آن اذعان دارد، این است که مردم تحت فشار اقتصادی هستند و حال، این سؤال مطرح است که آیا این بودجه انقباضی که در مجلس به رأی گذاشته می شود، می تواند این فشار را کاهش دهد؟ اکثر پاسخ ها به این سؤال مثبت نیست. زیرا اکنون نرخ افزایش قیمت ها در

بازارهای ارز، طلا و خودرو به مثابه سیگنالی است که دولت و مجلس در تصمیمات و سیاست گذاری های خود باید جدی بگیرند. به این صورت که در هر شرایطی، می بایست جدی مشخص را برای افزایش سبد معیشتی مردم تعیین کرد. به عنوان مثال می توان برای دانش آموزان مناطق محروم، مسأله حمل و نقل یا توزیع شیر در مدارس را با افزایش های خوبی تعریف کرد.

اما مسأله این است که حتی این افزایش ها هم نمی تواند مشکلات موجود را به صورت ریشه ای حل کند. نمایندگان هر روز در کوچه و خیابان با مردم روبه رو هستند و مردم نیز بدون دغدغه نگرانی های خود را به نمایندگان می گویند.

در هر صورت، مسأله امروز کشور این است که دغدغه مردم افزایش سطح رفاه نیست، بلکه تأمین حداقل هاست. بنابراین در بررسی بودجه باید مراقب بود تا این فشارها افزایش نیابد. به نظر من امروز دولت باید به سه محور، نگاه ویژه داشته باشد که عبارتند از معیشت مردم، بهداشت و درمان و آموزش.

به ۵۰ درصد نشان می دهد که افق روشنی در کوتاه مدت ترسیم نشده و اقتصاد کشور همچنان در شرایط دشواری قرار دارد. اما اگر با عینک واقع بینی به موضوع نگاه کنیم، باید پذیرفت که اقتصاد ایران در یکی از سخت ترین مقاطع تاریخی خود قرار دارد. به گونه ای که حتی پس از دوران جنگ نیز کمتر با چنین فشار و محدودیتی مواجه بوده ایم. در چنین فضایی، جمع و جور کردن دخل و خرج دولت و تنظیم بودجه ای حداقلی، خود کاری بسیار پیچیده و دشوار است.

از نقاط مثبت این بودجه می توان به تلاش برای حذف یا محدود کردن هزینه های غیرضروری اشاره کرد. در برخی ردیف ها یا افزایش متناسب با تورم صورت گرفته یا برخی هزینه ها به کلی کنار گذاشته شده اند. این رویکرد نشان می دهد که مسیر کلی اصلاحات، دست کم از نظر تئوریک مسیر درستی است، هرچند سرعت حرکت در این مسیر به هیچ وجه کافی نیست و نمی تواند پاسخگوی عمق بحران های اقتصادی باشد. به بیان دیگر، جهت گیری صحیح است اما شتاب آن بسیار کمتر از نیاز واقعی اقتصاد کشور است.

کاهش وابستگی به نفت در بودجه

اکبر نجیبرزاده
عضو کمیسیون
صنایع و معادن

دلیل افزایش وابستگی درآمدهای دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ به درآمدهای مالیاتی، ناشی از کاهش چشمگیر و غیرقابل جبران درآمدهای نفتی است. این کاهش درآمدهای ارزی نیز به نوبه خود دست و بال دولت برای تأمین منابع سایر هزینه های بودجه ای دولت

مانند تأمین معیشت و افزایش حقوق ها را محدود می کند. اما مسأله افزایش درآمدهای مالیاتی دولت در لایحه، مسأله ای است که نیازمند بررسی یا مذاقه بیشتر است. به این معنی که مطابق لایحه دولت، افزایش ۳۹ درصدی درآمدها در حالی صورت گرفته است که بخش قابل توجهی از آن می بایست از محل افزایش ۳۲ درصدی درآمدهای مالیاتی تأمین شود. یک معنای مهم این راهبرد می تواند تلاش دولت برای تأمین منابع بودجه بدون وابستگی به منابع نفتی باشد. همچنین در دیگر بخش های درآمدی لایحه دولت، شاهد رشد ۴۲ درصدی درآمدهای گمرکی و افزایش ۲۱ درصدی درآمدهای دولت از محل فعالیت معادن و شرکت های دولتی هستیم. منظور از اشاره من به این بخش های درآمدی، بیان این مسأله است که به نظر برای بخش های هزینه ای یا دیگر برنامه های بودجه ای برای سال آینده مالی کشور تصمیمات دیگری گرفت.

از جمله این تغییرات، می تواند افزایش حقوق ها باشد زیرا اکنون در لایحه بودجه میزان افزایش حقوق کارکنان دولت و دیگر بخش ها، ۲۰ درصد پیش بینی شده است، درحالی که اکنون نرخ تورم ۴۵ تا ۵۰ درصد است. درعین حال می دانیم که قانون مکلف کرده است که حقوق ها باید به اندازه نرخ تورم افزایش یابد. هرچند دولت برای جبران بخشی از این مابه التفاوت، در لایحه، معافیت های مالیاتی برای حقوق های زیر ۴ میلیون تومان را پیشنهاد کرده است، اما به نظر برخی از نمایندگان این میزان نمی تواند کافی باشد.

البته همه اینها در حالی است که در سال های گذشته اساساً عمر اثرگذاری افزایش حقوق ها متناسب با نرخ تورم، اثرات طولانی مدتی هم نداشته است. یعنی گاهی به نیمه سال نرسیده، این اثر خنثی می شده است. با وجود این ها، نکته این است که نفس این مسأله می تواند از نظر بار اجتماعی و روانی حس مثبتی را در جامعه و برای حقوق بگیران ایجاد کند. مسأله دیگری که نمایندگان مجلس در جریان بررسی لایحه بودجه با دقت بیشتری بررسی خواهند کرد، میزان افزایش مالیات بر ارزش افزوده از ۱۰ به ۱۲ درصد و برداشته شدن برخی معافیت های مالیاتی است. این مسأله ها به این دلیل بررسی خواهند شد که تصمیمات اقتصادی بر طبقات متوسط وارد شود.

موضوع دیگر مورد نقد، کاهش میزان واگذاری دارایی های سرمایه ای از ۹۳۰ همت در سال ۱۴۰۴ به ۲۷۵ همت در بودجه ۱۴۰۵ است که کاهش ۷۰ درصدی را نشان می دهد. همچنین درآمد حاصل از مولدسازی دارایی ها از ۳۲۵ به ۱۱۰ همت کاهش یافته است که البته محتمل است نتیجه تحقق نیافتن درآمدهای مولدسازی در سال جاری باشد. به هر رو، مسأله این است که هم دولت و هم مجلس باید نهایت دقت را داشته باشند تا بودجه انقباضی، انضباط مالی کاذب ایجاد نکند زیرا این امر می تواند زمینه بروز فساد نیز باشد.

حذف اعتبار برخی مؤسسات به نفع معیشت

سلمان اسحاقی
عضو کمیسیون
بهداشت

ساختار بودجه های سالانه کل کشور در همه سال های گذشته مانند پارلی به هم ریخته بوده و عمدتاً ساختاری غیرمنظم را نمایش می داده است. همین به هم ریختگی و ساختار غیرمنظم یکی از دلایل اصلی بروز کسری در بودجه های سالانه بوده است. اما در بودجه ای که دولت برای سال ۱۴۰۵

به مجلس ارائه داده است، چنین نقعی دیده نمی شود.

به رغم این، انتظار نمایندگان از لایحه بودجه ۱۴۰۵، بویژه با توجه به رویکردهای اعلامی مبنی بر تخصیص بودجه معنای به در اولویت قرار دادن معیشت، متفاوت از متنی بود که به مجلس ارائه شد. هر چند دولت اعلام کرد بودجه یا اعتبار ۱۳۶ نهاد تقلیل یافته است؛ اما توقع این بود که بودجه برخی مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی که بدون خروجی واقعی، سالانه صدها میلیارد تومان اعتبار دریافت می کنند نیز حذف شود. این اتفاق می توانست منابع بیشتری برای تخصیص به بخش های عمرانی و معیشتی بودجه ایجاد کند که به هر دلیل محقق نشد. امیدواریم در جریان بررسی لایحه در مجلس، مشخص شود چه دلایلی مانع از تحقق این خواست شده است.

امروز در حالی با معذورت نبود منابع برای افزایش بیش از ۲۰ درصدی حقوق مواجهم که حوزه مالیات و بخش های مرتبط با مسأله جلوگیری از فرارهای مالیاتی، صرفاً با نظارت دقیق دولت و دیگر بخش ها می توانست کفاف تأمین یا پیش بینی بهتر بخش اقتصاد و تأمین معیشت مردم را بکند.

کشور ما منابع درآمدی غنی دارد، اما نبود نظارت و شفافیت در زنجیره درآمدها (از نفت تا خزانه) باعث وابستگی به دور زدن تحریم ها شده و در نهایت به چیزی منتهی شود که برخی آن را «کمبود منابع» می نامند. این درحالی است که اصلاح این ساختارها کسری بودجه را رفع و تمرکز بر اقتصاد و معیشت را واقعی می کند.